

Kommittén för teknologisk innovation och etik
N 2018:04

Förslag om att ansluta Sverige till det internationella samarbetet Agile Nations

Sammanfattning

Kommittén för teknologisk innovation och etik (Komet) föreslår att regeringen initierar en process för att ansluta Sverige till Agile Nations, ett initiativ som främjar innovation inom offentlig och privat sektor samtidigt som medborgare och miljön värnas.

Skälen för förslaget är att globalt samarbete är nödvändigt för framgångsrik innovation och policyutveckling samt att internationell samverkan kan stärka svensk offentlig förvaltning. Därutöver kan Sverige bidra till andra länders kunskap avseende ansvarsfull innovation och därigenom verka för global hållbar utveckling med grund i Agenda 2030.

Ansökan om anslutning kan göras våren 2022 men förutsätter att Sverige dessförinnan deltar som observatör i ett eller flera av Agile Nations projekt. Komet kan vid behov bistå i arbetet med förberedelserna.

Initiativ för länder som vill samverka kring innovation och förvaltning

Sju länder har tagit initiativ till ett mellanstatligt samarbete, Agile Nations, som är avsett att främja innovation inom offentlig och privat sektor samtidigt som medborgare och miljön värnas. Som grund för initiativet har länderna formulerat en avsiktsförklaring till vilken andra intresserade länder även kan ansluta sig.¹

Avsiktsförklaringen beskriver hur länderna vill arbeta med förvaltning och regelverk för att skapa miljöer där nya idéer, innovationer och lösningar kan utvecklas och få spridning. Tanken är att internationellt samarbete kan underlätta för alla som arbetar med innovation, inom såväl offentlig som privat verksamhet, att förstå och förhålla sig till regler och regelverk. Dessutom finns en vilja att dels stimulera försök som involverar regulatoriska myndigheter, dels lära av varandra och sprida nya lösningar.

¹ Agile Nations Charter, 25 November 2020. [Agile Nations Charter - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/93222/agile-nations-charter.pdf)

Några områden är särskilt prioriterade för samarbete; grön ekonomi, mobilitet, data, finansiella tjänster samt medicin. För innevarande år har Agile Nations identifierat 12 projektförslag kring vilket samarbetet kretsar, se bilaga A.

Bakgrunden till initiativet är OECD:s arbete med principer för effektiv och innovationsvänlig förvaltning och regelverk som initierades vid en konferens år 2020.² Inom detta område samverkar OECD även med World Economic Forum.³ Hittills har avsiktsförklaringen om Agile Nations undertecknats av Danmark, Italien, Storbritannien, Kanada, Japan, Singapore och Förenade Arabemiraten.⁴ För närvarande administreras initiativet av Storbritannien.

Fler länder kan ansluta sig och delta i aktiviteter

Det är möjligt för fler länder att ansluta sig till Agile Nations. En förutsättning är att intresserade länder anammar (eller strävare efter att anamma) de principer och metoder för regelutveckling och ansvarsfull teknikutveckling som beskrivs i avsiktsförklaringen. Anslutning kan ske vid ett högnivåmöte, vilka är planerade att genomföras varje höst. Ett lands anslutning ska dock föregås av observatörskap i arbetet med ett eller flera befintliga projekt. Nästa möjlighet för Sverige att lämna in en ansökan om att ansluta sig till Agile Nations är våren 2022.

Intresserade länder uppmanas att delta som observatörer i arbetet med ett eller flera befintliga projektförslag innan en formell ansökan om anslutning till Agile Nations görs. I bilaga A listas de 12 projektförslag som ingår i Agile Nations arbetsprogram för år 2021. Önskar Sverige delta i något av de 12 projekten finns inget specifikt ansökningsformulär. I stället bör då Regeringskansliet eller relevant myndighet kontakta projektledaren för respektive projekt och uttrycka intresse av att delta som observatör i projektet.

Samarbetet kan avslutas genom en skriftlig uppsägning med tre månaders uppsägningstid.

Åtaganden och arbetsplan

Representanter för de länder som deltar i Agile Nations träffas en gång om året. Nästkommande högnivåmöte är planerat till oktober 2021. Ordförandeskapet för mötet växlar enligt ett rullande schema.

Vid mötet beslutar länderna om en arbetsplan för samarbetsaktiviteter. Arbetsplanen tas fram av länderna gemensamt. Arbetet inom Agile Nations sker på en frivillig och icke-bindande basis, men varje land åtar sig att medverka i minst en

² [OECD Global Conference on Governance Innovation](#).

³ [Nations Sign First Agreement to Unlock Potential of Emerging Tech | World Economic Forum \(weforum.org\)](#)

⁴ ["Agile Nations": Nations Sign First Agreement to Unlock Potential of Emerging Tech - OECD](#)

aktivitet inom arbetsprogrammet. Varje deltagande land utser självt lämplig aktör inom sin jurisdiktion, exempelvis en myndighet eller en specifik person, som leder eller medverkar i arbetsprojekten (å det deltagande landets vägnar). Länderna bestämmer från fall till fall hur aktiviteterna inom Agile Nations ska finansieras och vilka resurser som behövs.

Länderna inom Agile Nations har enats om att främja goda arbetsmetoder (en. good practice) för regelutveckling. Det kommer till exempel att göras genom att:

- arbeta framåtriktat för att identifiera nya innovationer,
- samverka och tillämpa ett systemperspektiv för att skapa möjligheter och hantera risker kopplade till innovation,
- sträva efter att skapa reglering som är teknikneutral,
- överväga i vilka situationer reglering kan göras på ett tryggt och snabbt sätt genom riktlinjer eller standarder,
- göra det möjligt att testa nya lösningar och bygga kunskap om regelverk på ett sätt som stödjer öppen och rättvis konkurrens, och
- följa upp effekter av reglering samt vid behov vidta snabba åtgärder om önskade resultat inte uppnås.

Om Sverige ansluter sig berörs flera departement och myndigheter

Om Sverige väljer att ansluta sig till Agile Nations skulle flera departement inom Regeringskansliet behöva involveras eftersom frågorna spänner tvärssektoriellt över departementsgränser och huvudmannaskap. Även myndigheter såsom Vinnova, Tillväxtverket och Statskontoret skulle kunna involveras, till exempel inom de aktiviteter som görs enligt varje års arbetsplan.

Huvudmannaskapet skulle kunna ligga under ett av tre departement

För Regeringskansliet kan i första hand tre departementala hemvister övervägas inför beslut om anslutning till initiativet: Statsrådsberedningen, Finansdepartementet eller Näringsdepartementet.⁵ Det finns argument för att inplacera frågan under samtliga dessa tre organisationers huvudmannaskap och en översikt ges nedan.

Om Sverige väljer att ansluta sig till Agile Nations bör placering av huvudmannaskap övervägas utifrån hur avsiktsförklaringen bäst kan genomföras inom såväl offentlig förvaltning som näringsliv. I överväganden om huvudmannaskap

⁵ Hur ärenden fördelas mellan departementen framgår av förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet

bör även hänsyn tas till statliga myndigheters möjlighet att engagera sig i arbetet. Komet kan vid behov på olika sätt bistå i det förberedande arbetet samt i koordinering av Sveriges deltagande som observatör.

Departement	Argument för huvudmannaskap
Statsrådsberedningen	<p>Statsrådsberedningen svarar för förvaltningsärenden som gäller regeringen, Regeringskansliet och kommittéväsendet. Statsrådsberedning har därmed en central roll i Regeringskansliet med möjlighet att påkalla engagemang hos alla departement.</p> <p>Inom Statsrådsberedningen finns kansliet för det Nationella innovationsrådet. Rådet, som leds av statsministern, har vid flera tillfällen lyft frågeställningar som berör innovativ offentlig förvaltning, ny teknik och policyutveckling.</p>
Finansdepartementet	<p>Finansdepartementet svarar för ärenden som gäller allmänna frågor om statsförvaltningen, övergripande frågor om styrning, ledning och organisation av statlig verksamhet samt för effektivisering inom statsförvaltningen.</p> <p>Finansdepartement är en central aktör för strategisk utveckling av samverkan och innovation för offentliga aktörer. Samarbetet inom Agile Nations skulle kunna bidra till kommunala och statliga myndigheters arbete med effektivisering och verksamhetsutveckling.</p>
Näringsdepartementet	<p>Näringsdepartementet svarar för övergripande näringspolitiska frågor, offentligt stöd till näringslivet, utveckling av innovationssystem samt regionala tillväxtfrågor. Departementet har även ansvar för utveckling av ett världsledande innovationssystem och för tillväxtfrågor.</p> <p>Arbetet med att nå de näringspolitiska målen skulle gynnas av att offentlig förvaltning utvecklar sitt arbete med innovation och samverkan. Näringslivets konkurrenskraft och regionala utvecklingsfrågor är till exempel starkt beroende av att myndigheter utvecklar sin verksamhet och främjar innovation och samverkan.</p>

Kostnadsaspekter

Resursåtgången för handläggningen inom Regeringskansliet – bl.a. i form av förberedelser inför möten inklusive de årliga högnivåmötena, deltagande i projektarbete, arbete med förslag och konkreta samarbetsaktiviteter samt övrigt arbete inom ramen för specifika projekt eller det bredare initiativet - beror på regeringens ambitionsnivå och bör kunna anpassas efter behov och möjligheter. Komet ser att en möjlig resursåtgång inom Regeringskansliet motsvarar mellan 10 och 20 procent av en heltidstjänst utifrån följande jämförelse.

Inom ramen för ett av regeringens ordinarie bilaterala innovationssamarbeten med annat land kan handläggningen anses omfatta upp till 10 procent av ansvarig tjänstemans arbetstid, men kan av naturliga skäl variera över tid i relation till aktivitetsgraden och det politiska intresset. Ansvaret kan innefatta att vara kontaktpersonen för innovationsfrågor som rör landet, hantera beställningar att ta fram underlag inför resor, besök och relaterade aktiviteter med koppling till det aktuella landet. I arbetet kan även ingå att svara för kontakter med berörda svenska myndigheter och svara för handläggning av underlag inför möten inom ramen för överenskommelsen.

Ett mer omfattande ansvar vid ett fördjupat bilateralt innovationssamarbete inom ramen för ett innovationspartnerskap uppskattas omfatta ca 15 till 20 procent av en handläggares arbetstid. Detta kan då även innefatta att vara koordinator för arbetet i Regeringskansliet kring samarbetet där även andra handläggare har utpekats delansvar. Upprätthålla kontakt med UD och relevanta ambassader vid mer konkreta samarbetsinitiativ. Hålla löpande kontakt med deltagande länders kontaktpersoner för ömsesidigt informationsutbyte i aktuella frågor, dra mer proaktiv nytta av andra länders arbete och kunskapsinhämtning, medverka i undergrupper och vara delaktig i relevanta nätverk nationellt.

Utifrån denna jämförelse kan Regeringskansliets handläggning kopplat till deltagande i Agile Nations antas uppgå till mellan 10 och 20 procent av en heltid för en tjänsteman. Utöver detta tillkommer de resurser som kan allokeras av berörda myndigheter inom ramen för specifika frivilliga aktiviteter som Sverige väljer att engagera sig i via samarbetet.

Skäl för förslaget

Globalt samarbete är nödvändigt för innovation och policyutveckling

Teknikutvecklingen är snabb, global och gränsöverskridande. För att hantera dess risker och möjligheter behöver förvaltning och policy utvecklas löpande, med såväl nationellt som internationellt perspektiv. Detta bekräftas av att fyrtio

länder, däribland Sverige, har antagit OECD:s deklARATION om innovation i offentlig sektor, Declaration on Public Sector Innovation.⁶

I en föränderlig värld krävs gemensamma insatser, ökat internationellt samarbete och omvärldsbevakning för att förstå utvecklingen. Olika perspektiv och insikter måste brytas mot varandra. Samverkan mellan länder kan skapa en gemensam förståelse för utmaningar och möjligheter, identifiera pågående utveckling och bidra till gemensamma och möjliga lösningar. På så sätt kan en mer ansvarsfull och trygg utveckling skapas.⁷

Internationell samverkan kan stärka svensk offentlig förvaltning

Det råder en brytningstid inom det svenska förvaltningspolitiska området och det pågår ett sökande efter nya sätt att organisera, styra och arbeta inom den offentliga sektorn. Regeringen har påbörjat en reformering av förvaltningspolitiken och pekar på behov av en mer samordnad och samverkande förvaltning.⁸

Nationella innovationsrådet har vid flera tillfällen lyft fram behovet av innovation i offentlig förvaltning. För att vara relevant och leva upp till medborgarnas förväntningar måste den offentliga förvaltningen förnyas och det måste säkerställas att ny teknik och kompetens kan tillgodogöras. Regelverk och processer måste också förändras för att ny teknologi ska kunna växa fram. Innovationskraft i en organisation bygger bland annat på dess kultur, ledarskap och öppenhet för olika typer av samverkan samt på medarbetarnas möjligheter att bidra till utvecklingsinsatser.⁹

Enligt det förvaltningspolitiska målet ska statsförvaltningen ”vara en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har en väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete”. Frågor på tvären utmanar dock den svenska modellen. Många av de problem och utmaningar som måste lösas under kommande år genom politik och offentlig förvaltning skär över flera sektorer. Frågan om samverkan har fått allt större vikt över tid. Dessutom behöver såväl regeringen som Regeringskansliet stärka förmågan att systematiskt lära av tidigare erfarenheter och öka kunskapen om olika sätt att organisera och styra

⁶ Deklarationen, inklusive kommentarer från svenskt perspektiv, beskrivs i publikationen *OECD:s deklARATION om innovation i offentlig sektor*. Kommet kommenterar 2020:06

⁷ Kommet beskriver 2020 23 Försök!

⁸ Statlig förvaltningspolitik för 2020-talet – En forskningsantologi. Statskontoret 2020.

⁹ [Kommenterad dagordning inför Nationella innovationsrådets möte 5 november 2020 - Regeringen.se](#)

staten och de offentliga åtagandena. I det ingår även att ta del av andra länders erfarenhet och kunskap.¹⁰

Vikten av ansvarsfull innovation och internationellt samarbete

Agile Nations lyfter vikten av ansvarsfull teknikutveckling, konkurrenskraft och entreprenörskap, liksom behovet av nya arbetssätt för att utveckla både förvaltning och regler.

Samarbetet med andra länder inom Agile Nations skulle ge Sverige kunskap om hur andra länder arbetar med policyutveckling, vilket kan komma till nytta i det nationella arbetet. Sverige kan bidra till andra länders kunskap genom att dela erfarenhet av att arbeta med ansvarsfull teknikutveckling och innovation till grund för internationell konkurrenskraft och därigenom verka för en global hållbar utveckling i linje med Agenda 2030.

¹⁰ Förvaltningspolitik i förändring 2019/6–5. Statskontoret 2019.

Bilaga A – Agile Nation Secretariat list of proposals

Agile Nations nätverket uppmuntrar intresserade länder att gå med som observatörer på individuella projektförslag innan de gör en formell ansökan i ett senare skede. Nedan följer en lista över de 12 projektförslag som ingår i Agile Nations arbetsprogram för år 2021.

Agile Nations 2021-22 - Proposals

Priorities	Number of proposals received – and topics
Cross-cutting	<p>1. Standards - Coordinating National Standards Bodies of the Agile Nations</p> <p>2. Experimental approaches e.g. sandboxes - sharing of knowledge on tools for agile regulation e.g. one-stop-shops, sandboxes</p> <p>3. Anticipatory Regulation - developing a Pro-Innovation Principles for Regulation. Exploring regulatory ‘deep dives’ on emerging technology</p> <p>4. Agile Governance Guidebook - developing a text to provide practical steps for businesses to implement agile governance.</p> <p>5. Intellectual Property and Artificial Intelligence – Identifying key issues around IP and AI and exploring the feasibility of a data deposit system for AI patents</p>
Data & communications	<p>6 – Digital Credentials – Developing joint proofs of concepts and/or pilots for digital credential use cases, alongside a technical and policy workshop series</p> <p>7 – Consumer Connected Products - Developing common principles and examining how the uptake of international standards can be encouraged.</p>
Mobility	<p>8 – Pre-load Air Cargo Targeting - Enhancing the flow of cargo in supply chains by developing an international coordinated and harmonized approach to Pre-loading advance cargo information (PLACI)</p>
Green Tech	<p>9 – Agri-Blockchain - Piloting Agriculture Blockchain Technical Specification (TS) in home markets. And International Development Work for Agriculture Blockchain TS</p> <p>10 – Agri-Tech - Develop policy on the utilization of the treated sewage effluent (TSE) and biosolids in the controlled environment agriculture (CEA)</p>
Medical devices & treatments	<p>11 – Digital Health Software Devices - exploring the development of a work sharing process for suitable Digital Health Software and Medical Devices</p>
Professional Services	<p>12 – LawTech Sandbox/Portal - Advancing areas of Lawtech including; ethical standards, access to justice and consumer protection, competition and a sustainable global market in legal services through innovation in legal services.</p>